

Sygnatura akt I C 1161/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 14-04-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Krzyżak

Protokolant: Jarosław Wróblewski

po rozpoznaniu w dniu 09-04-2015 r.

w K.

sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko G. W.

o zapłatę

1. Utrzymuje nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 29.08.2014 roku przez Sąd Okręgowy w Koninie sygn. akt I (...) w części tj. co do kwoty 278.748,93 złotych (dwieście siedemdziesiąt osiem tysięcy siedemset czterdzieści osiem złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) z ustawowymi odsetkami począwszy od dnia 23.06.2014 roku do dnia zapłaty oraz co do kwoty 10.702 (dziesięć tysięcy siedemset dwa) zł tytułem kosztów postępowania.
2. Uchyła nakaz zapłaty w pozostałej części i postępowanie umarza.

M. K. (2)

Sygn. akt I C 1161/14

UZASADNIENIE

Powód M. K. (1) wniósł w postępowaniu nakazowym pozew przeciwko G. W. o zapłatę kwoty 278.777 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż strony w dniu 19 lipca 2013 roku zawarły ugodę, w której pozwana uznała swój dług z tytułu zawartej wcześniej umowy pożyczki i zobowiązała się spłacać zobowiązanie w równych miesięcznych ratach w kwocie po 2.500 zł, płatnych do 20-go dnia każdego miesiąca, począwszy od 20 września 2013 roku. Na zabezpieczenie roszczeń, pozwana wręczyła powodowi weksel niezupełny. Pozwana nie uiściła w terminie żadnej raty, zatem powód wypełnił weksel na kwotę należności głównej wraz z odsetkami i wezwał pozwaną do jego wykupu. Ponieważ wezwanie to pozostało bezskuteczne, konieczne stało się wystąpienie z niniejszym pozwem. Jako datę naliczenia odsetek powód wskazał datę po wytoczeniu pozwu, respektując postanowienia art. 482 § 1 k.c., ponieważ kwota weksla obejmuje należność główną wraz z odsetkami na dzień jego wypełnienia (k. 2-3).

Sąd Okręgowy w Koninie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 sierpnia 2014 roku sygn. akt I (...), nakazał pozwanej G. W., aby zapłaciła powodowi M. K. (1) kwotę 278.777 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 10.720 zł tytułem kosztów postępowania, w tym kwotę 7.217 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty albo wniosła w tymże terminie zarzuty (k. 12).

Pozwana G. W. złożyła zarzuty od powyższego nakazu zapłaty wnosząc o jego uchylenie w całości, wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty i zasądzenie od powoda na rzecz jej rzecz kosztów procesu. Przyznała, iż strony zawarły ustną umowę pożyczki na kwotę 200.000 zł, przy czym uzgodniły, iż pożyczkodawca nie będzie naliczał odsetek. Na prośbę powoda podpisała weksel po rocznym terminie od dnia zawarcia umowy. Zarówno weksel jak i ugodę podpisała w obecności pełnomocnika powoda, działając w zaufaniu do niego i nie sądziła, że zostanie wprowadzona w błąd co do treści weksla. Zarzuciła, że pełnomocnik powoda wypełnił weksel na kwotę zawierającą odsetki, co jest niezgodne ze stanowiskiem samego powoda, natomiast uzyskała zapewnienie, iż powód nie będzie egzekwował żadnych odsetek. Zarzuciła, że powód powinien przedstawić dowody spłaty pożyczki. Podniosła, że powód wniósł pozew o to samo roszczenie do Sądu Okręgowego w Łodzi (k. 18-20).

W toku procesu powód pismem z dnia 9 marca 2015 roku cofnął powództwo wraz ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 28,07 zł i wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 29 sierpnia 2004 roku w części, tj. w zakresie kwoty 278.748,93 zł wraz z ustawowymi odsetkami począwszy od dnia 23 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 10.702 zł tytułem kosztów postępowania, w pozostałym zakresie wniósł o uchylenie ww. nakazu zapłaty i umorzenie postępowania. Powód wskazał, iż modyfikacja powództwa wynika z faktu zaliczenia dokonanej przez pozwaną wpłaty kwoty 2.500 zł na poczet należności głównej, a nie odsetek – jak to uczynił w pozwie (k. 68-69).

Powód podniósł również, że pozew w sprawie I C (...) Sądu Okręgowego w Łodzi został zwrócony powodowi zarządzeniem Sądu z dnia 3.04. 2014 r. (k. 43).

Pozwana wniosła ostatecznie o oddalenie powództwa w zakresie żądania „odsetek umownych od skapitalizowanych odsetek umownych” jako niezasadnych (k. 74-75).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony w dniu 31 sierpnia 2010 roku zawarły umowę pożyczki, na podstawie której pozwana pożyczyła od powoda kwotę 200.000 zł. Fakt zawarcia umowy pożyczki został stwierdzony na piśmie przez pozwaną (bezsporne, k. 64 akt).

W dniu 19 lipca 2013 roku strony zawarły ugodę, w której pozwana potwierdziła fakt zawarcia w dniu 31 sierpnia 2010 roku umowy pożyczki otrzymania od powoda kwoty 200.000 zł, którą zobowiązała się zwrócić do dnia 4 października 2010 roku. Do dnia zawarcia ugody pożyczka nie została spłacona w żadnej części (§ 1). Zgodnie z § 2 ugody pozwana zobowiązała się spłacać pożyczkę w ratach w wysokości po 2.500 zł, do dnia 20-go każdego miesiąca, począwszy od 20 września 2013 roku. Jak wynika z § 3 dla zabezpieczenia wszelkich roszczeń wynikających z ugody dłużnik zobowiązał się wręczyć wierzycielowi weksel niepełny podpisany przez dłużnika, który może zostać przez wierzyciela wypełniony zgodnie z postanowieniami ugody.

Zgodnie z § 4 ugody, w razie uchybienia w terminie płatności którejkolwiek z rat, pozostała do zapłaty kwota pożyczki udzielona w dniu 31 sierpnia 2010 roku staje się wymagalna zgodnie z pierwotną umową pożyczki wraz z należnymi odsetkami od daty wymagalności. W takim wypadku powód może w każdym czasie wypełnić weksel na całą kwotę należną z tytułu udzielonej pożyczki wraz z odsetkami i opatrzyć go datą płatności wedle własnego uznania.

(dowód: oryginał weksla , kserokopia weksla k. 7, kserokopia ugody k. 8, niesporne).

W dniu 23 września 2013 roku pozwana wpłaciła na poczet zadłużenia kwotę 500 zł, w dniu 3 października 2013 roku – 500 zł, a w dniu 31 października 2013 roku – 1.500 zł (dowód: kserokopia dowód wpłat k. 48, niesporne).

Wobec braku dalszej spłaty zadłużenia, powód wypełnił weksel na kwotę 278.777 zł wraz z oznaczeniem terminu płatności na dzień 25.11.2013 r. z miejscem płatności C. i pismem z dnia 18 listopada 2013 roku wezwał pozwaną do jego wykupu do dnia 25 listopada 2013 roku. Pozwana nie zapłaciła żądanej kwoty (dowód: kserokopia pisma z dnia 18 listopada 2013 roku wraz z dowodem odebrania k. 9-10).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy: oryginału i kserokopii weksła (k. 7), kserokopii ugody z dnia 19 lipca 2013 roku (k. 8), kserokopii pisma z dnia 18 listopada 2013 roku wraz z dowodem odebrania (k. 9-10), oświadczenia pozwanej (k. 64), dowodu wpłat (k.48), akta I C172/14 Sądu Okręgowego w Koninie.

Stan faktyczny nie był sporny, pozwana przyznała, iż w dniu 31 sierpnia 2010 roku strony zawarły umowę pożyczki na kwotę 200.000 zł z terminem płatności do dnia 4 października 2010 roku, że w dniu 19 lipca 2013 roku strony podpisały ugodę, że na poczet zadłużenia wpłaciła jedynie kwotę 2.500 zł w trzech ratach: w dniu 23 września 2013 roku, w dniu 4 października 2013 roku i w dniu 31 października 2013 roku, również potwierdziła fakt wystawienia weksła in blanco.

Sąd zważył co następuje:

W niniejszej sprawie został wydany nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanej z weksła. Weksel własny przedłożony przez powoda jest należycie wypełnionym zgodnie z wymogami art. 101 ustawy z dnia 28.04.1936 – Prawo wekslowe.

Pozwana w zarzutach od nakazu zapłaty podniosła, że brak jest informacji aby strony wyraziły zgodę na kapitalizację odsetek, natomiast uzgodniono, że pożyczkodawca nie będzie naliczał żadnych odsetek, że została wprowadzona w błąd co do treści weksła, weksel wypełnił pełnomocnik powoda bez wiedzy powoda, nadto powód nie dołączył dowodu dokonanych przez nią wpłat, a więc że weksel niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartym porozumieniem. W zasadzie podstawową kwestią sporną podnoszoną przez pozwaną była zasadność żądania od niej skapitalizowanych odsetek od kwoty głównej pożyczki, które zostały wyliczone na dzień 18 listopada 2013 roku.

Spór niniejszy dotyczy należności z weksła in blanco – czyli niezupełnego w chwili wystawienia. Weksel ten w chwili wystawienia nie zawierał bowiem wszystkich elementów jakie wymaga Prawo wekslowe, a jedynie podpis wystawcy, datę i miejsce jego podpisania - i w takiej postaci weksel został złożony drugiej stronie. Weksel in blanco wystawiony jako własny i wręczony remitentowi w związku z zawarciem umowy prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy. Powstałe zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Remitentowi przysługują zatem w stosunku do wystawcy dwa roszczenia - ze stosunku podstawowego oraz z weksła. Wybór między tymi roszczeniami należy do remitenta, przy czym może on tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności. W stosunkach między wystawcą weksła własnego in blanco a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca weksła własnego in blanco, w braku skutecznych zarzutów wekslowych, może podnieść zarzuty oparte na stosunku podstawowym i na ich podstawie podważać zarówno istnienie, jak i rozmiar zobowiązania wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. W sytuacji odwołania się w zarzutach od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksła w postępowaniu nakazowym do stosunku podstawowego następuje "przeniesienie sporu z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego". Nie skutkuje to jednak zmianą podstawy sporu - ze stosunku prawa wekslowego na stosunek prawa cywilnego, a prowadzi jedynie do uwzględnienia stosunku podstawowego w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Przedmiotem sporu nadal jest roszczenie wekslowe, z tą tylko różnicą, że przy uwzględnieniu również stosunku podstawowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2008 roku, sygn. IV CSK 65/08, LEX nr 453032; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2006 roku, sygn. II CSK 205/06, LEX nr 293091; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2011 roku, sygn. II CSK 311/10, LEX nr 863410).

Z chwilą wręczenia weksła in blanco wierzycielowi, następuje zawarcie porozumienia między wystawcą weksła a osobą, której ten weksel jest wręczany, określające sposób jego uzupełniania. Wykładnia umowy w zakresie tego porozumienia podlega ogólnym zasadom prawa cywilnego (art. 65 § 2 k.c.; por. np. wyrok SN z 26 października 2011 roku, sygn. I CSK 788/2010, L..pl nr (...)).

W niniejszej sprawie takie porozumienie określające sposób wypełnienia weksla strony zawarły w dniu 19 lipca 2013 roku. Zgodnie z tym porozumieniem, wierzyciel (powód) w razie uchybienia w płatności którejkolwiek z raty pożyczki mógł wypełnić weksel na całą kwotę należną z tytułu pożyczki wraz z odsetkami od daty wymagalności pożyczki oraz opatrzyć go datą płatności wedle uznania. Z ustalonego niespornego stanu faktycznego wynika, że pozwana spłaciła jedynie jedną ratę w kwocie 2.500 zł. Zgodnie z treścią ugody z dnia 19 lipca 2013 roku, powód był uprawniony do wypełnienia weksla zgodnie z porozumieniem.

Zgodnie z art. 10 ustawy Prawo wekslowe, jeżeli weksel niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został niezgodnie z zawartemu porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa. Zarzut wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem może być skutecznie podnoszony wobec osoby, która otrzymała weksel bezpośrednio od wystawcy i uzupełniła go albo nabyła weksel niewypełniony (tak SN w orzeczeniu z dnia 25 czerwca 1931 roku, sygn. I C 606/31, OSP 1932, poz. 445). Taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie. Jednocześnie skuteczne podniesienie zarzutu wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem nie powoduje nieważności weksla, jak też nie uchyla w całości zobowiązania wekslowego wystawcy, ale wyłącznie je modyfikuje lub ogranicza.

Jak wynika z treści porozumienia – ugody zawartej w dniu 19 lipca 2013 roku – w razie uchybienia terminu płatności którejkolwiek z rat pożyczki, pozostała kwota staje się wymagalna wraz z należnymi odsetkami od daty wymagalności, a powód ma wtedy prawo do wypełnienia weksla na całą kwotę z tytułu udzielonej pożyczki wraz z odsetkami i opatrzenia go datą płatności wedle uznania. Wbrew zatem twierdzeniom pozwanej, z porozumienia określającego sposób wypełnienia weksla wynika wprost, że powód miał prawo doliczyć do sumy wekslowej (sumy pieniężnej) także wartość odsetek, wyliczonych od dnia 5 października 2010 roku.

Nie ulega wątpliwości, że pozwana dopuściła się zwłoki, bowiem nie spełniła świadczenia zgodnie z zawartą ugodą (art. 476 k.c.).

Jednocześnie zaznaczyć należy, że wbrew zarzutom pozwanej, powód nie dochodzi odsetek umownych – a odsetek ustawowych w wysokości 13 % w stosunku rocznym. (zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów 04/12/2008). Uгода z dnia 19 lipca 2013 roku nie określała wysokości odsetek, stąd powodowi należą się odsetki ustawowe (art. 481 § 2 k.c.) – i takich powód żądał.

Natomiast sam zarzut ewentualnego wypełnienia weksla przez pełnomocnika powoda (choć ten takowego nie przyznał), a nie osobiście przez powoda, nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i ważności weksla.

Składając zarzuty pozwana powołała się na okoliczności dotyczące stosunku prawnego, do którego przedmiotowy weksel miał się odnosić. Podnoszenie tego rodzaju zarzutów należało uznać za dopuszczalne w świetle przepisów prawa wekslowego, w tym art. 17 (zgodnie z którym osoby przeciw którym dochodzi się praw z weksla, nie mogą wobec posiadacza zasłaniać się zarzutami, opartymi na swych stosunkach osobistych z wystawcą lub z posiadaczami poprzednimi, chyba że posiadacz, nabywając weksel, działał świadomie na szkodę dłużnika), z uwagi na to, że przedmiotowe roszczenie było dochodzone przez remitenta (pierwszego posiadacza weksla).

Niezasadne okazały się zarzuty pozwanej, iż powód nie może dochodzić od niej zapłaty odsetek od kwoty pożyczki, gdyż otrzymała od niego zapewnienie, że odsetki nie będą egzekwowane. Pozwana bowiem, wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 6 k.c., takiej okoliczności nie wykazała, powód w piśmie z dnia 11.12.2014r zaprzeczył temu (k 44-46). Należy zauważyć, że pozwana przyznała, że termin spłaty całej pożyczki był określony do dnia 4 października 2010 roku, natomiast z ugody określającej sposób wypełnienia weksla wynika, iż weksel mógł być wypełniony na kwotę niespłaconej pożyczki wraz z odsetkami od wymagalności. Odsetki od zaległego świadczenia zostały naliczone przez powoda na zasadach ogólnych – art. 481§1i 2 k.c. Wysokość skapitalizowanych odsetek ustawowych wyliczono w następujący sposób:

od kwoty 200.000 zł za okres od 5.10.2010r. do 23.09.2013 r. na kwotę 77.287,76 zł (w dniu 23.09.2013 r. pozwana wpłaciła 500 zł),

od kwoty 199.500 zł za okres od 24.09.2013 r. do dnia 3.10.2013 r. na kwotę 710,55 zł,

(w dniu 3.10.2013 r. pozwana wpłaciła 500 zł),

od kwoty 199.000 zł za okres od 4.10.2013 r. do 31.10.2013 r. na kwotę 1.984,55 zł.

(w dniu 31.10.2013 r. pozwana wpłaciła 1500 zł),

od kwoty 197.500 zł odsetki zostały naliczone od 1.11.2013 r. do dnia 18.11.2013r. na kwotę 1.266,16 zł .

Wysokość odsetek oraz metodologia ich naliczania przyjęta przez powoda jest prawidłowa. Wobec czego odsetki ustawowe z tytułu braku zwrotu kwoty pożyczki wynoszą 81.284,93 zł , a należność główna 197.500 zł (łącznie 278.748,93 zł).

Pozwana w toku procesu wskazała także, że podpisała ugodę z dnia 19 lipca 2013 roku w obecności pełnomocnika powoda (bez udziału powoda), na skutek czego „została wprowadzona w błąd co do treści weksła” – a de facto ugody określającej sposób wypełnienia weksła. Zgodnie z art. 84 k.c., w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny). Ponadto zgodnie z art. 88 k.c., uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie, uprawnienie do uchylenia się wygasa z upływem roku od jego wykrycia.

Pozwana nie wykazała, aby podpisując ugodę działała pod wpływem wyżej zdefiniowanego błędu. Przede wszystkim z treści zarzutów pozwanej nie wynika, na czym błąd powyższy miałby polegać. Pozwana przyznała jedynie, iż podpisała ugodę działając w zaufaniu do pełnomocnika powoda, co samo w sobie nie świadczy o tym, iż działała pod wpływem błędu. Treść podpisywanej ugody była jej znana (pozwana przeciwnej okoliczności nie podnosiła), zatem była ona świadoma, jakiej treści pismo podpisuje. Nie można zresztą mówić o błędzie, w sytuacji gdy osoba składa podpis na dokumencie bez uprzedniego przeczytania go. Z okoliczności sprawy nie wynika zaś, aby pozwana w chwili podpisywania ugody składała zastrzeżenia co do jej treści albo aby porozumienie to nie podpisała dobrowolnie.

Reasumując zarzuty pozwanej zmierzającej do wykazania, iż powód nie ma uprawnienia do dochodzenia odsetek od sumy pożyczki, okazały się niezasadne. Wbrew twierdzeniom pozwanej skapitalizowane odsetki nie są odsetkami umownymi.

Wobec powyższego, uwzględniając ostatecznie stanowisko powoda co do wysokości żądanej kwoty, Sąd zgodnie z art. 496 k.p.c. utrzymał nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 29 sierpnia 2014 roku przez Sąd Okręgowy w Koninie sygn. akt I (...) w części, tj. co do kwoty 278.748,93 zł z ustawowymi odsetkami poczynszymi od dnia 23 czerwca 2014 roku do dnia zapłaty oraz co do kwoty 10.702 zł tytułem kosztów postępowania (punkt 1 wyroku).

O odsetkach od kwoty 278.748,93 zł (w tym skapitalizowane odsetki) orzeczono w oparciu o treść art. 482 § 2 k.c., zasądzając je zgodnie z żądaniem pozwu, uwzględniając, iż od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa. Powód wniósł o ich zasądzenie nie od chwili wniesienia pozwu ale w terminie późniejszym, wskazując datę 23.06 2014r.

Sąd utrzymując nakaz zapłaty co do należnych powodowi kosztów procesu kierował się treścią art. 100 k.p.c. oraz § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uznając, że powód uległ jedynie w nieznacznej części.

W punkcie 2 wyroku uchylono nakaz w pozostałej części i postępowanie umorzono, gdyż co do kwoty 28,07 zł powód cofnął skutecznie pozew i zrzekł się roszczenia w tej części.

SSO Małgorzata Krzyżak